

Wie herinnert zich nog jongerencentrum Smoes in Sloten? ‘De wereld en het leven lagen aan onze voeten’

Peter de Brock, Parool, 18 mei 2024, 03.00

Een kerstvoorstelling in de Smoes, datum onbekend.

Een halve eeuw geleden schoten de jeugdcentra uit de grond, vaak op initiatief van de jongeren zelf. Zo ook in Sloten, waar in mei 1974 jongerencentrum Smoes opent in de recreatiezaal van het gekraakte voormalige Wezen- en Armenhuis. Kees Schelling schreef een boek over de roerige geschiedenis.

Al eerder waren er bij jongerencentrum Smoes opstootjes geweest tussen twee rivaliserende groepen jongeren uit Badhoevedorp en Nieuw Sloten. Maar op de avond van 16 september 2000 zijn het brommergasten uit Osdorp die voor problemen zorgen, als ze niet welkom blijken op de kinderdisco voor kinderen tot twaalf jaar. Het wordt grimmig, de opgetrommelde politie arriveert met tien wagens en zet de hondenbrigade in. Volgens een door de wol geverfde medewerker, die al heel wat bedreigingen en vechtpartijen had meegemaakt, gebeurde er verder niet heel veel.

Veel idealisme

De jongere vrijwilligers zagen dat anders. Buiten op straat en binnen was het chaos. Het gerucht ging zelfs dat er iemand met een pistool rondliep. Kon de veiligheid van de bezoekers en de buurt nog wel gegarandeerd worden? Het zou de laatste avond zijn van het op 11 mei 1974 in Sloten met veel idealisme geopende jongerencentrum in de recreatiezaal van het voormalige Wees- en Armenhuis, waar na de annexatie van Sloten door Amsterdam in 1921 een dependance van het Amsterdamse Oudeliedenhuis in de Roeterstraat was gevestigd.

De laatste bejaarde bewoners verhuisden in 1972 naar het nieuwe Flevohuis in Amsterdam-Oost. Een jaar later werd het gekraakt. 'Er zijn slechts een paar dingen in mijn leven geweest die meer invloed op mij hebben gehad dan mijn tijd bij jongerencentrum Smoes,' aldus Kees Schelling (69) in het voorwoord van zijn boek *Smoes, jongerencentrum van Badhoevedorp en Sloten*. Schelling debuteerde in 2012 met *We hadden van alles niks*, over zijn turfstekende voorouders in de Eendrachtspolder. Ook in zijn latere boeken en verhalen speelt het voormalige landelijke gebied tussen Amsterdam-West, Halfweg en Badhoevedorp altijd een rol. Het kon dan ook niet anders of hij moest een keer in de geschiedenis duiken van het jeugdcentrum, waar hij in de beginjaren uren doorbracht: 'Ik ademde Smoes. En ik niet alleen. De wereld en het leven lagen aan onze voeten.'

Meneer Smoes

De kraakactie van het Wees- en Armenhuis kwam als een verrassing voor de dorpsbewoners, die 'stadse toestanden' vreesden. In dorpscafé Kerkzicht zoeken de krakers contact met de Slotenaren en medewerkers van de Wereldwerkplaats, die in Badhoevedorp koffie en rietsuiker uit derdewereldlanden verkopen. Het idee komt op tafel om in de achter het hoofdgebouw liggende recreatiezaal ook 'iets' voor jongeren te gaan doen. Hoewel de hardcore idealisten van de Wereldwerkplaats twijfelen of met een 'jongerensentrum' voor 'een konsumptief publiek zoals in Badhoevedorp bestaat' de wereld kan worden verbeterd,

stemmen ze in met het ‘soosidee’ op zaterdagen mits ze op woensdagen een ‘politiek kaffee’ mogen optuigen. [SEP]De naam Smoes, verkozen op een van de vele vergaderingen, blijkt afkomstig uit de bij kraakactie aangetroffen verpleegrappotten van de oude bewoners.

In een van de nachtrappen werd melding gemaakt van de strenge berisping van een zekere meneer Smoes, voor het verstopen van cognac in een hoestdrankfles. Bij gebrek aan meubilair, geluidsinstallatie, glaswerk en een drankvergunning wordt de opening diverse keren uitgesteld. Uiteindelijk wordt een structuur opgetuigd met een viertal werkgroepen, die in grote lijnen 25 jaar zal blijven bestaan.

Het ontbreken van geld in kas leidt tot hoog oplaaierende ideologische discussies over lidmaatschappen en entreegelden. De gemeente Haarlemmermeer is bereid om te praten over steun, maar concrete toezeggingen komen er niet. Eenmaal open blijkt ook de praktijk weerbarstig. Al een jaar na de opening zorgen vechtersbazen regelmatig voor veel onrust en de nodige kopzorgen. Het inhuren van een portier blijkt te duur. Wel wordt contact gezocht met twee tienerwerkers van buurthuis De Valk in Amsterdam-Noord, die ervaring hebben met agressieve jongeren. Zij komen ook een paar keer in Smoes kijken. Daadwerkelijke hulp kunnen ze niet bieden, ook De Valk is op zaterdagavonden open.

Jongeren centrum Smoes - De Koördinatiegroep in 1976: Wim Blok, Kees Schelling, Hennie Kas en Henk Bruning.

Herman Brood en Doe Maar

De optredens in Smoes zijn heel divers. Het impresariaat van Diederik Hummelinck levert een aantal opmerkelijke acts, zoals buikdanseres Fatima, Fakir King Raja Sindra en Magiër Mantra. Sjef van Oekel trekt twee keer veel publiek naar de Nieuwe Akerweg. Absoluut hoogtepunt is volgens Schelling het concert van Herman Brood and The Wild Romance in 1983.

En dan was er ook nog een ander bandje, dat ver voor hun doorbraak al was geboekt: Doe Maar. Rond het optreden scoren ze net hun eerste grote hit, maar komen naar Sloten voor het oorspronkelijk afgesproken bedrag van 1500 gulden. Een schijntje in vergelijking met wat er enkele weken later voor ze moet worden betaald.

De informatieavonden worden minder goed bezocht en vooral georganiseerd om de jaarlijkse subsidie veilig te stellen.^[SEP] Kees Schelling vindt het jammer dat bezuinigingen, explosieve stijging van de bandgages en strengere regelgeving flinke gaten hebben geslagen in de financiële huishouding van jongerencentra. Jongeren hebben daarnaast veel meer mogelijkheden gekregen om hun vrije tijd te besteden, of zijn te druk met hun studie en bijbaantjes.

Hij constateert ook dat de mentaliteit is verhard: ‘Waar vroeger vooral met de blote vuist of knuppel ruzies beslecht werden, zijn er steeds vaker incidenten met vuurwapens en messen. Het schrikt veel vrijwilligers af en het is bijna onmogelijk om hier op een adequate manier op te reageren.’

Osdorp Posse

In de nacht van 5 op 6 augustus 1993 wordt bij een inbraak in Smoes de complete audiovisuele installatie gestolen. Smoes is niet verzekerd en het einde lijkt nabij. Na aanschrijving van de complete middenstand van Sloten en Badhoevedorp doneert HB-beveiliging een alarmsysteem, schenkt voetbalvereniging Pancratius een videorecorder en druppelen enkele kleine financiële bijdragen binnen. Maar het is uiteindelijk de Osdorp Posse die met een benefietoptreden de boel redt. Smoes is vol die avond. Entree en baromzet brengen een kleine 3000 gulden op.

Kees Schelling, *Smoes, jongerencentrum van Badhoevedorp en Sloten*, 317 blz., € 24,95, is onder meer verkrijgbaar via keeschelling.nl en boekhandels Jaspers in Badhoevedorp en Meck en Holt aan de Tussenmeer in Osdorp.